

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.171/2010/3. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla dr. Jakab Károly ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** felperesnek - ... pártfogó ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Békés Megyei Bíróság 2010. február 17. napján kelt 12.P.20.029/2010/3. számú ítéletével hatályában fenntartott 2010. január 13. napján kelt 12.P.20.018/2009/21. számú ítélete ellen a felperes által 6. és az alperes által 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, az alperesi marasztalás összegét 8.190.000 (Nyolcmillió-egyszázkilencvenezer) Ft-ra és ezen összeg után 2009. január 20. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára **leszállítja**.

Az alperes által a felperesnek fizetendő perköltség összegét 50.000 (Ötvenezer) Ft-ra **leszállítja**.

A felperes által az államnak külön felhívásra fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 423.000 (Négyszázhuszontháromezer) Ft-ra **felelemli**, míg az alperes által ugyanilyen módon fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 477.000 (Négyszázhetvenhétezer) Ft-ra **leszállítja**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

A peres felek másodfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra összesen 441.300 (Négyszáznegyvenegyezer-háromszáz) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, míg további 488.400 (Négyszáznyolcvannyolcezer-négyszáz) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A peres felek között az elmúlt években jó viszony alakult ki, a felperes több esetben segített az alperesnek és családjának. Az alperes vállalkozás beindításának ígéretével a felperestől több ízben vett fel kölcsönöket. A felperes oly módon is folyósított kölcsönt az alperes számára, hogy maga is másoktól kért kölcsönt ennek érdekében.

A peres felek kölcsönszerződéseket írásban nem kötöttek, a közöttük bonyolódó ügyletekről, elszámolásokról feljegyzéseket, elismervényeket készítettek.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest - az elsőfokú ítélet tényállása szerint 15.495.000 Ft, helyesen azonban 15.555.000 Ft - kölcsön és járulékai megfizetésére.

Az alperes a kereset részbeni elutasítását kérte. Azt nem vitatta, hogy a felperestől különböző időpontokban nagyobb összegű kölcsönt vett fel, állította azonban, hogy azok nagy részét már visszafizette. Fennálló tartozásának összegét 700.000 Ft-ban jelölte meg írásbeli ellenkérelmében, de tartozásának összegéről az eljárás során többféleképpen, egymásnak ellentmondó nyilatkozatot tett.

Az elsőfokú bíróság igazolási kérelem folytán megismételt tárgyaláson hozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 11.000.000 Ft-ot és ezen összeg után 2008. október 26. napjától a kifizetés napjáig törvényes mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest 750.000 Ft perköltség megfizetésére is. A le nem rótt eljárási illeték viseléséről akként rendelkezett, hogy a felperes 270.000 Ft, míg az alperes 630.000 Ft le nem rótt eljárási illeték viselésére köteles. Megállapította, hogy a felperes által becsatolt, kézzel írott, részben olvashatatlan kitételeket tartalmazó okiratok a felek közötti elszámolásra alkalmatlanok. A peres felek által előadottakból teljes bizonyossággal az állapítható meg, hogy az alperes több alkalommal vett fel kisebb-nagyobb összegeket a felperestől, és a 2008. szeptember 26-án tett, 11.000.000 Ft-ra vonatkozó nyilatkozata az általa több részletben felvett kölcsönökből és kamataiból fennálló tartozásának az általa elismert összegét tartalmazza. A felek egyező előadása szerint ugyanis a megjelölt összeg átadására nem az okirat keletkezésével egyidejűleg került sor, a nyilatkozat korábbi tőke és kamattartozás eredményeként jött létre. Nem fogadta el a felperes azon állítását, hogy a 11.000.000 Ft-os tartozás csupán a **személy-1-től** felvett 6.800.000 Ft és járulékai erejéig fennálló kölcsönökre vonatkozik, és ezen túlmenően köteles még az alperes a felperesnek a 2006. februárja és 2008. január 15. napja között tőle felvett 4.555.000 Ft-ot is megfizetni, mivel ezt az állítását a felperes az alperes tagadásával szemben bizonyítani nem tudta.

Az elsőfokú ítélettel szemben mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő. A felperes fellebbezésében az alperesi marasztalás összegét 15.495.000 Ft-ra és annak az elsőfokú eljárásban érvényesített kamataira kérte felemelni. Állította, hogy a

Pf.III.20.171/2010/3. szám

kölcsönök folyósítása akként történt, hogy az alperes mindig felkereste a felperest, és miután a felperes jelentős megtakarítással soha nem rendelkezett, de segíteni akart az alperesnek, ezért másoktól kért kölcsön abból a célból, hogy a felvett összegeket az alperesnek tovább adja. A 11.000.000 Ft kölcsönösszeg elismeréséről szóló okirattal kapcsolatosan előadta, hogy ez magában foglalja a 2006. november hónapban kelt 6.800.000 Ft-ról szóló okiratban elismert összeget, továbbá ezzel az ügylettel kapcsolatosan felmerülő egyéb költségeket, kiadásokat. Ez az okirat a **személy-1-től** származó kölcsönök összegét és járulékos költségeit tartalmazza csupán, ezen felül azonban további pénzáadások is voltak, a felperes más személyektől felvett pénzösszegeket is tovább adott az alperesnek. E pénzáadásokat igazolják a részben az elsőfokú eljárásban, részben pedig a fellebbezés mellékleteként becsatolt okiratok. Az elismervények, továbbá az alperes nyilatkozatai értékelésével megállapítható, hogy a felperes összesen 15.495.000 Ft-ot folyósított az alperesnek, ezért indokolt az elsőfokú ítélet elutasító rendelkezéseinek megváltoztatása.

Az alperes fellebbezésében az alperest marasztaló elsőfokú ítéleti rendelkezések megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság által kifejtett helyes indokok szerint a felperes által csatolt, kézzel írott, részben olvashatatlan kitételeket tartalmazó okiratok a felek közötti elszámolásra alkalmatlanok. A csatolt iratok alapján mindössze annyi állapítható meg, hogy az alperes több alkalommal kisebb-nagyobb összegeket vett át a felperestől. A 11.000.000 Ft-osösszeget tartalmazó okirat a peres felek egybehangzó előadása szerint a 6.800.000 Ft ténylegesen felvett kölcsön visszafizetésének biztosítására keletkezett. Önmagában annak ténye, hogy a felperes a 6.800.000 Ft kölcsönösszegre a törvényes mértékű kamaton felül 4.200.000 Ft kamatot követelt, megalapozza azon alperesi állítást, hogy a felperes uzsorakamatra adott az alperesnek kölcsönt. Így a felek között létrejött szerződés semmis, mivel a másik fél helyzetének kihasználásával feltűnően aránytalan előny kikötésével történt. A tartozáselismerési nyilatkozat uzsorás jellegére az alperes már az elsőfokú eljárás során érdemi ellenkérelmében is hivatkozott, azonban az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta e tényállítást. Állította továbbá, hogy a 6.800.000 Ft-ból 6.100.000 Ft-ot az alperes már visszafizetett, melyre az alperes elismervényeket is csatolt, így marasztalása legfeljebb a különbözetként fennálló összegre lehetséges.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki, illetve pontosítja:

A peres felek között készült átvételi elismervény címet viselő feljegyzések nem a tényleges pénzáadások alkalmával és nem az átadott összeg nagyságrendjének megfelelően készültek, hanem ezen okiratok valamilyen, peres felek közötti elszámolás részeként kerültek kiállításra.

A felperes már 2005-ben is folyósított kölcsönöket az alperesnek, ezeket a kölcsönöket az alperes visszafizette a felperes számára. A felperes 2006. januárjától

kezdődően 8.250.000 Ft kölcsönt folyósított az alperesnek. Az alperes a 2006-tól folyósított kölcsönökből 60.000 Ft-ot fizetett vissza a felperesnek.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást már az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló adatok alapján pontosította, illetve egészítette ki.

A felperesi fellebbezés **alaptalan**, az alperesi fellebbezés **részben alapos**.

Azt az elsőfokú bíróság helyes kiindulópontként állapította meg, hogy a felperes által az elsőfokú eljárás során becsatolt, kézzel írott, részben olvashatatlan kitételeket tartalmazó okiratok nem alkalmasak arra, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződések időpontját, összegszerűségét és lejáratát alátámasszák, és alkalmatlanok a peres felek közötti elszámolásra is. A másodfokú bíróság ehhez hozzáteszi, hogy ugyanez igaz az alperes által felmutatott, illetve becsatolt okiratokra, továbbá a felperes által a másodfokú eljárás során csatolt, részben az elsőfokú eljárásban már ismertté vált okiratokra is. Az az elsőfokú eljárás során felmerült szóbeli és írásbeli nyilatkozatokból következik, hogy a pénzáadások függetlenek voltak a kézzel írott okiratok elkészítésétől, így konkrét pénzmozgás alátámasztására alkalmatlanok. Ezen okiratok kölcsönszerződések összegszerűségének és valóban fennálló tartozások alátámasztására sem alkalmasak, hiszen az alperes személyes meghallgatása során előadta, hogy a felek között folyamatos elszámolás volt, melyet a felperes vezetett, és alperesi visszafizetés esetén ennek tényét rávezették az okiratokra. Ezzel összhangban nyilatkozott a felperes a 11. sorszám alatti előkészítő iratában, ahol maga is előadta, hogy a visszafizetés egy konkrét ügyletnél rá lett írva a kézírásos okira. Ezzel szemben a bírósághoz becsatolt okiratokon olyan egyértelmű jelzést nem lehet találni, ami alperesi visszafizetést igazolna, vagy ami alapján precíz elszámolás a felek között megtehető lenne. Ezért azt helyesen mondta ki az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli okiratok a felek közötti elszámolásra alkalmatlanok, ugyanakkor ennek bizonyítékokra, bizonyítékok értékelésére és bizonyítási teherre vonatkozó jogi következményeit nem vonta le. A peres felek által becsatolt, illetve az alperes által felmutatott és ismertetett kézírással készült okiratok egy része még a teljes bizonyítóerejű magánokirat alaki követelményeinek is megfelel, ettől függetlenül a fentebb jelzett anomáliák miatt valóságtartalmuk egyértelműen megdönthető. Ilyen körülmények között a perbeli okiratokat nem lehet a perbeli tényállítások alátámasztására szolgáló bizonyítékként elfogadni, azaz azokat teljeskörűen ki kell rekeszteni a bizonyítékok köréből. Ennek figyelembevétele mellett az egyező előadások alapján csak az állapítható meg, hogy a felperes különböző időpontokban, különböző összegeket adott át az alperesnek. A Ptk. 523. § /1/ bekezdése szerinti kölcsönszerződés létrejöttét, összegszerűségét, a visszafizetés határidejét a Pp. 164. § /1/ bekezdésére figyelemmel az ügyleteket állító felperesnek kötelezettsége bizonyítani. E szabály alól csak annyiban van kivétel, amennyiben az alperes mint a kölcsön adója maga is elismeri a kölcsön vagy kölcsönök létrejöttét (Pp. 163. § /2/ bekezdés). Az alperes személyes előadása során 6.800.000 Ft, továbbá 500.000 Ft és 950.000 Ft, azaz összesen 8.250.000 Ft kölcsön folyósítását elismerte (12.P.20.018/2009/6. számú jegyzőkönyv 2. oldal), így ilyen mértékben kölcsönügyletek létrejöttét a bíróság valóban fogadta el. Az alperes elismerte

Pf.III.20.171/2010/3. szám

továbbá, hogy még 2005. áprilisában is kapott kölcsön a felperestől 500.000 Ft-ot, amit májusban vissza is fizetett, ez az elismerés azonban felperesi követelést több okból sem

alapozhat meg. A felperes keresetlevelében állította, hogy a 2005-ben alperesnek folyósított kölcsönöket az alperes számára visszafizette és a perben kifejezetten csak a 2006-tól folyósított kölcsönök visszafizetése iránt érvényesített igényt. 2006-tól kezdődően pedig az alperes a fentebb írt 8.250.000 Ft kölcsön folyósítását ismerte el. A további, felperes által állított kölcsönök folyósítását a felperesnek kellett volna kétséget kizáróan bizonyítani, erre azonban nem került sor, hiszen - a fentebb kifejtettek szerint - a felperes által becsatolt kézírásos okiratok tartalma egyértelműen megdönthető volt, így azok bizonyítékként nem értékelhetők, egyéb bizonyíték pedig a felperesi tényállításokat nem támasztották alá.

Miután az alperes összesen 8.250.000 Ft kölcsön folyósítását elismerte, abban a körben viszont az alperest terhelte a Pp. 164. § /1/ bekezdése szerinti bizonyítási teher, hogy ezen összegből 6.100.000 Ft-ot, továbbá 500.000 Ft-ot a felperesnek visszafizetett. Ezen alperesi személyes nyilatkozatban szereplő előadások bizonyítatlanok maradtak, ugyanakkor a felperes a 11. sorszám alatti előkészítő iratában elismerte, hogy az alperes visszafizetett számára 60.000 Ft-ot. Ilyen körülmények között az alperes nem bizonyította 6.540.000 Ft visszafizetését. A bizonyítatlanság következményei e körben az alperes terhére esnek.

A fentiek alapján az alábbi elszámolás tehető:

A felperes által 2006-tól folyósított 8.250.000 Ft bizonyított összegű kölcsönből az alperes 60.000 Ft felperes által elismert összeget fizetett vissza, így jelenleg is fennáll 8.190.000 Ft-os tartozása. Ezen összeg megfizetésére az alperes köteles, ugyanakkor miután a kölcsön létrejöttének, folyósításának és visszafizetésének határidejét az alperesi elismerésből nem lehet megállapítani, a felperes pedig e körben bizonyítást felajánlani nem tudott, így a törvényi mértékű késedelmi kamatfizetési kötelezettség (Ptk. 301. § /1/ bekezdés) csak a keresetlevél benyújtását követő naptól, azaz a felperesi igényérvényesítés kinyilvánításától esedékes (Ptk. 298. § b./ pont).

Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy a 11.000.000 Ft-os kölcsönről szóló okirat alapján helye lehet az alperes marasztalásának, ugyanakkor a fentebb írt aggályok ezen okira is igazak, hiszen ez a kézírásos elismervény sem készítésének módját, sem körülményeit illetően semmiben nem tér el a korábban, vagy később készült és az elsőfokú bíróság álláspontja szerint is figyelmen kívül hagyandó okiratoktól. A felperes 11. sorszám alatti beadványában maga ismerte el, hogy a 60.000 Ft-os alperesi visszafizetést rávezették a papírra, a peres felek által becsatolt okiratokon pedig több olyan „fírka” található, ami arra enged következtetni, hogy az alperesi személyes előadásban is említett „elszámolás” valamilyen formában folyamatosan történt, így tényleges pénzmozgások nélkül és a valóban átadott összegek figyelmen kívül hagyásával is történtek okiratkészítések. Többek között a 11.000.000 Ft-os okirat is ilyen, ezért ennek a bizonyító erejét is lerontják a perben felmerült adatok. A felperes elsőfokú eljárásban 11. sorszám alatti beadványában

előadott okfejtése is egyértelműen a fenti megállapításokat támasztja alá, hiszen a 11.000.000 Ft-os okirat keletkezésének körülményei kapcsán kizárólag egy 6.800.000 Ft összegű kölcsön átadását jelölte meg a felperes is. A peres felek közötti jogviszonyban annak nincs jelentősége, hogy a felperes más személytől milyen feltételek mellett vett fel

saját személyében kölcsönöket, ugyanis ez automatikusan nem jelenti e szerződéses jogviszonyban érvényesülő kikötések alperessel szembeni igény keletkezését. A felperesi fellebbezési nyilatkozatban megismételt okfejtésből és az alperesi személyes nyilatkozatokból az következik, hogy a 11.000.000 Ft-osösszagszerűséget feltüntető okirat alapja ténylegesen 6.800.000 Ft összegű kölcsön volt, melyet maga az alperes is elismert. Mindebből következően az alperes marasztalására csak az általa elismert és vissza nem fizetett összegű kölcsön erejéig kerülhetett sor.

Az alperesi fellebbezés uzsorára, illetve szerződés semmisségére vonatkozó hivatkozása azért megalapozatlan, mert a szerződés uzsorás jellege és a köznyelvben használt kamat uzsorás mértéke egymással nem azonosítható fogalmak. Az alperes érdemi ellenkérelmében utalásszerűen szerepel ugyan az „uzsorakamat” megjelölés, de a kamat mértéke és a tőke közelebbi meghatározása nélkül e tényállítás nem értékelhető még a kamat uzsorás jellegére történő köznyelvi hivatkozásként sem. A polgári peres eljárásban tényállítások megtétele a felek kötelezettsége, hiszen a bíróság csak az előadott tényállításokhoz igazítottan tud a perbe vitt jogkérdések tekintetében döntést hozni. Olyan tényállítások az alperes részéről, amelyek konkrétan utalnának a peres felek közötti szerződések uzsorás jellegére, de legalább az átadott tőkeösszeghez képest a kamat uzsorás jellegére, nincsenek, így az alperes csupán másodfokú eljárásban előadott, szerződés semmisségére történő pusztá hivatkozása megalapozatlan. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy önmagában a szerződés uzsorás jellegére történő hivatkozás nem jelenti egyben azt, hogy ilyenkor akár az eredeti állapot helyreállítása, akár a felek közötti elszámolás eredményeként a nyújtott szolgáltatások visszatérítésére egyáltalán ne kellene sort keríteni. Azt az alperes maga ismerte el, hogy összesen 8.250.000 Ft-ot átvett a felperestől, ezen összeget tekintette a másodfokú bíróság az elszámolás kiinduló alapjának. Az elismert tőkeösszegű követelés után kizárólag a felperesi igényérvényesítéstől látott indokoltnak törvényes mértékű késedelmi kamat megítélését, így ha volt is a peres felek közötti, de a bíróság számára nem feltárt tartalmú megállapodások között olyan, ami eltúlzott mértékű kamat kikötését tartalmazta, ennek a jogvita elbírálásában relevanciája nincsen, az elismert tőkeösszegű követelés visszafizetési kötelezettsége ugyanis mindenképpen terheli az alperest, az alól „uzsorára” történő pusztá hivatkozás az alperest semmiképpen nem mentesítheti.

Összességében a fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta, az alperesi marasztalás összegét 8.190.000 Ft-ra és ezen összeg után 2009. január 20. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára leszállította. A részbeni megváltoztatás folytán változtak a pervesztességi-pernyertességi arányok, a felperes a módosított kereseti kérelme szerinti pertárgyértékhez viszonyítva 53 %-ban lett

Pf.III.20.171/2010/3. szám

pernyertes és 47 %-ban pervesztes. Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 78. § /1/ bekezdése és 81. § /1/ bekezdése figyelembevételével a pervesztességi-pernyertességi arányoknak megfelelően leszállította az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség

összegét is. A le nem rótt eljárási illeték pervesztességi-pernyertességi arányokhoz igazodó viseléséről a másodfokú bíróság a Pp. 253. § /3/ bekezdése alapján hivatalból döntött.

A másodfokú eljárás során a felperes saját fellebbezése tekintetében pervesztes lett, melynek pertárgyértéke 4.495.000 Ft volt. Ennek illetékvonzata 269.700 Ft. Az alperes fellebbezésének pertárgyértéke 11.000.000 Ft volt, ennek illetékvonzata 660.000 Ft. Az alperes a másodfokú eljárásban 26 %-ban lett pernyertes, 74 %-ban pervesztes. Mindezekre tekintettel az illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperes saját megalapozatlan fellebbezése után 269.700 Ft és az alapos alperesi fellebbezés rész után 171.600 Ft, összesen 441.300 Ft összegű le nem rótt eljárási illeték viselésére köteles, míg a másodfokú eljárás tartamára személyes költségmentesség kedvezményében részesített alperes helyett a le nem rótt 488.400 Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam köteles viselni (1990. évi XCIII. törvény 74. § /3/ bekezdésére tekintettel, a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § /1/ és /2/ bekezdése, 14. §-a, valamint 15. § /1/ és /3/ bekezdése). A felperesi és alperesi fellebbezés eltérő pertárgyértékére, továbbá az alperesi magasabb pertárgyértékű követelés részbeni alaposságára tekintettel számottevő különbség a másodfokú eljárásban a pervesztességi-pernyertességi arányok között nincsen, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján úgy határozott, hogy a peres felek másodfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

Szeged, 2010. június 1. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.	Dr. Kasza Ferenc sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró